

Kuopion Taideopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Johdanto

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta velvoittaa oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman. Yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että oppilaitoksilla pitää olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tämä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää Kuopion Taideopiston linjaukset siitä, miten edistetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja miten puututaan syrjintään.

Mitä tarkoittaa tasa-arvo? Mitä on yhdenvertaisuus?

Tasa-arvolla tarkoitetaan kaikkien ihmisten yhtäläistä arvoa yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä. Tasa-arvolain tarkoituksena on edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa ja estää sukupuoleen perustuva syrjintä. Henkilöä ei saa asettaa sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella muita epäedullisempaan asemaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintasuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen muussa toiminnassa.

Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän

- sukupuolestaan
- iästään
- etnisestä tai kansallisesta alkuperästään
- kansalaisuudestaan
- kielestään
- uskonnostaan tai vakaumuksestaan
- mielipiteestään
- vammastaan
- terveydentilastaan (niin fyysisestä kuin psyykkisestä)
- seksuaalisesta suuntautumisestaan
- tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Mitä on syrjintä? Mitä on häirintä?

Syrjintä on ihmisten eriarvoista kohtelua sillä perusteella, että he kuuluvat johonkin tiettyyn ryhmään. Syrjintää voi olla yksittäinen teko tai se voi olla seurausta

epäoikeudenmukaisuutta synnyttävistä käytännöistä tai säännöistä. Jos näennäisesti neutraali käytäntö tai kohtelu johtaa syrjivään lopputulokseen, puhutaan välillisestä syrjinnästä.

Häirinnällä tarkoitetaan henkilön tai ryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Tyypillisiä syrjinnän ja häirinnän ilmenemismuotoja ovat syrjään jättäminen, vitsailun tai vähättelyn kohteeksi joutuminen, nimittely, poikkeavaksi leimaaminen sekä väkivallalla uhkailu.

Sekä välitön ja välillinen syrjintä että häirintä ovat oppilaitoksessamme kiellettyjä. Syrjintään puututaan aina välittömästi ja kaikki ilmoitukset ja epäilykset syrjinnästä otetaan vakavasti. Tärkeää on tilanteen selvittäminen ja ratkaiseminen välittömästi osapuolten kesken. Ensisijaisena vastuuhenkilönä on aina aikuinen, joka on ensimmäisenä tilanteessa mukana. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttamisesta ja toteutumisen valvonnasta vastaa viime kädessä oppilaitoksen rehtori.

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet työyhteisössä

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus otetaan huomioon kaikissa henkilöstöä koskevissa päätöksissä. Jokaisella työntekijällä on mahdollisuus vaikuttaa yhteisten asioiden valmisteluun ja oman työnsä suunnitteluun.

Ikä, sukupuoli, kansalaisuus tai muu henkilöön liittyvä asia ei saa vaikuttaa rekrytointiin tai palkkaperusteisiin. Rekrytoinnissa valinta tehdään aina perustuen hakijan pätevyyteen ja tehtävään soveltuvuuteen. Kaikilla työntekijöillä on samat työehtosopimuksesta ilmenevät edut ja velvollisuudet.

Työpaikan ilmapiirin avoimuuteen ja kannustavuuteen kiinnitetään jatkuvaa huomiota. Tiedon tulee kulkea hyvin työyhteisön sisällä. Tasa-arvon edistäminen on kaikkien yhteisön jäsenten velvollisuus. Tavoitteena on tasa-arvoinen, yhteistyökykyinen ja toimiva työyhteisö, jossa tasa-arvo on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista haittaaviin asenteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Syrjivät asenteet ovat usein tiedostamattomia ja syrjivät rakenteet vaikeasti havaittavissa. Vain asenteisiin vaikuttamalla saadaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet vaikuttamaan pysyvästi.

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet opetuksessa

Opetukseen osallistuvilla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Avoin, rohkaiseva ja myönteinen ilmapiiri mahdollistaa oppilaan vuorovaikutustaitojen, aloittekyvyn ja pitkäjänteisyyden kehittymisen. Hyvä opiskeluympäristö tukee oppilaan luovuutta, aktiivisuutta, itsenäistä ajattelua sekä turvallista kasvua ja kehitystä.

Opiskelijat otetaan lukuvuosittain ilmoittautumisjärjestyksessä, erillistä valintakoetta ei ole. Sukupuolella ei ole vaikutusta opiskelijavalintoihin.

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmissa painotetaan lasten ja nuorten eri kehitysvaiheiden tuntemusta ja eri taitojen kehittämistä oikeaan aikaan lapsen yleiseen kehitykseen nähden. Opetussuunnitelman mukainen, eri ikäryhmien tasoittain etenevä opetus takaa sen, että oppilaat ovat tasavertaisessa asemassa kun samaan ikäryhmään kuuluvat ja mahdollisimman samantaitoiset oppilaat harjoittelevat ja esiintyvät samoissa ryhmissä. Taitotasoinen etenevä opetuksessa erityisen lahjakkaalla oppilaalla on mahdollisuus edetä opinnoissaan nopeammin kuin vähemmän lahjakkaalla. Tämä takaa kaikille onnistumisen elämyksiä kaikissa opintojen vaiheissa ja mahdollistaa kykyyn ja lahjakkuuteen liittyvän yhdenvertaisuuden.

Oppimisen arviointi on jatkuvaa, oppimista ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu opetussuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseen, siinä ei verrata oppilaiden suorituksia toisiinsa eikä se kohdistu oppilaan persoonaan tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opetussuunnitelman tavoitteet ja arviointiperusteet kerrotaan oppilaille ja oppilaita ohjataan asettamaan myös itse tavoitteita omalle oppimiselleen sekä kannustetaan itsearviointiin.

Oppilaiden yksilöllisyyttä kunnioitetaan ja heitä kannustetaan itsenäiseen ajatteluun ja omien mielipiteiden esittämiseen ilman että se vaikuttaa heidän samaansa opetukseen. Ryhmäopetuksessa on tärkeää luoda turvallinen oppimisilmapiiri, jossa jokainen kokee kuuluvansa ryhmään ja voi rohkeasti ilmaista itseään. Syrjintä ei ole mielipidekysymys: kukaan ei voi perustella syrjivää käytöstään omalla vakaumuksellaan tai mielipiteellään. Mahdolliseen syrjintään tai kiusaamiseen opettajan tulee puuttua välittömästi.

Toiminta syrjintä- ja häirintätapauksissa

Häirintää pyritään ennaltaehkäisemään luomalla oppilaitokseen luottamukselle, tasa-arvolle ja yhdenvertaisuudelle rakentuva yhteisöllinen toimintakulttuuri, jossa ei ole häirinnän sivustaseuraajia, vaan jokainen tahtoo, osaa ja uskaltaa puuttua

havaitsemaansa häirintään ja kertoa siitä opettajalle tai muulle oppilaitoksen aikuiselle.

Ensisijaisena vastuuhenkilönä oppilaan kokemia häirintää tai syrjintää selvitettäessä on aina aikuinen, opettaja tai kuka tahansa muu henkilökuntaan kuuluva, joka on ensimmäisenä tilanteessa mukana. Tapauksen kulku selvitetään ja kirjataan muistiin. Asiasta ilmoitetaan oppilaitoksen rehtorille ja järjestetään osapuolten yhteinen tapaaminen, jossa sovitaan epäasiallisen käytöksen lopettamisesta. Jos tilanne toistuu, otetaan yhteyttä huoltajiin ja pyritään yhteistyössä heidän kanssaan selvittämään tilannetta. Vakavimmat tapaukset ovat aina rikoksia ja niiden selvittely kuuluu poliisille.

Jos työntekijä joutuu häirinnän tai syrjinnän kohteeksi, ensimmäiseksi kannattaa ottaa asia esille epäasialliseen käytökseen syyllistyneen kanssa. Jos tilanne ei ratkea, tulee työntekijän ilmoittaa asiasta esimiehelleen tai esimiehen ollessa asianosainen tämän esimiehelle.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen

Oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään joka kolmas vuosi. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista seurataan henkilöstölle ja opiskelijoille tehtävillä kyselyillä ja suunnitelmaa päivitetään kyselytulosten perusteella.

Lähteet

Yhdenvertaisuuslaki

<http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=yhdenvertaisuuslaki>

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta

<http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20naisten%20ja%20miesten%20v%C3%A4lisest%C3%A4%20tasa-arvosta>

Koulu vailla vertaa! : opas yhdenvertaisuussuunnitteluun. Rauhankasvatusinstituutti RKI ry, 2016.

Yhteiseen ymmärrykseen tasa-arvosta : opas oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelman laadintaan. Opetushallitus, 2008.